

K JEDNÉ NETRADIČNÍ FORMĚ PROJEKTOVÉ VÝUKY

NEUMANN Karel, ČR

Resumé

Příspěvek si klade za cíl seznámit čtenáře s problematikou fiktivní a reálné firmy při uplatnění v projektové výuce jak na střední, tak i na základní škole. Součástí příspěvku je i anotace připravované projektové výuky s regionálním charakterem pro základní školu.

Klíčová slova: Fiktivní firma, reálná firma, projektová výuka, studentská společnost.

A SPECIAL FORM OF PROJECT TEACHING

Abstract

The aim of this paper is to familiarize the readers with the issue of using imaginary and real firm in project teaching at secondary as well as basic schools. The paper also contains an account of the project teaching with regional features at basic schools which is being prepared now.

Key words: Imaginary firm, real firm, project teaching, student company.

1 Úvod

Projektová výuka tvoří součást pružného a variabilního systému organizačních forem a metod vyučování, který je někdy nazýván otevřeným vyučováním (1). Významným rysem otevřeného vyučování je zařazování projektů. V projektech jsou vytvářeny podmínky pro společné plánování a řešení úkolů ve skupině učících se žáků. Projekty jsou jedním z možných kroků jak realizovat otevřenost vyučování, který jde za hranice třídy a školy.

Projekt jako součást projektové výuky v sobě zahrnuje problematiku vzatou z oblasti společenského, hospodářského, obchodního a jiného života lidí. Kolem projektu jsou uspořádány příslušné poznatky jiných oborů. V praxi školy chápou projekty jednak jako cíl, ve smyslu vyřešení úkolu, jednak jako prostředek pomocí něhož dosahujeme jiného výchovného cíle. V různých praktických obměnách se používají projekty spontánní, tj. takové, které vycházejí z iniciativy žáků a projekty cizí, uložené někým jiným (2).

Tento příspěvek se snaží ukázat projekt na modelu firmy, ať již reálné nebo fiktivní. Projekt pak kopíruje složení zaměstnanců v reálné firmě. Pro žáky se stává důležitá i konzultace s „učitelem odborníkem“, nebo externím konzultantem (strojírenství, grafika, elektrotechnika, informatika...).

2 Fiktivní nebo reálná firma

Fiktivní firma je nástrojem pro rozvoj podnikatelských kompetencí a poskytuje absolventům možnost aktivně rozvíjet své obchodní dovednosti a rozvíjet znalosti a dovednosti obchodní praxe. Jedná se o virtuální společnost, která je vedena jako reálná společnost. Simuluje reálné procesy, produkty a služby (3).

Reálná firma spočívá v založení vlastní obchodní společnosti, která funguje pod vedením učitele a konzultanta. Umožňuje žákům proniknout do problematiky fungování společnosti od jejího založení až po likvidaci. Jedná se o reálnou činnost nikoliv fiktivní.

Pedagogové, kteří několik let pracují s projekty fiktivních a reálných firem uvádějí nejčastěji v studentském fiktivním a reálném podnikání tyto rozdíly:

- míra rizika (musí být volena u reálné firmy přijatelná),
- reálný tok peněz,
- práce s reálným odběratelem,
- dodavatelsko – odběratelské vztahy,
- účetnictví podložené reálnými účetními případy.

Reálný tok peněz představuje také největší problém reálných firem a je jedním z hlavních důvodů, proč se učitelé neosmělují zavádět projekt reálné firmy do výuky.

Takto koncipované projekty otevírají cestu k rozvíjení mezipředmětových vztahů mezi odbornými teoretickými a praktickými předměty. Studenti díky těmto projektům získávají následující kompetence:

- komunikativní,
- sociální,
- personální,
- samostatné řešení problémů,
- využívání prostředků ICT při zpracování informací.

3 Studentské podnikání jako reálná firma a jednotlivé role

Role učitele je zahájit studentské podnikání (vysvětlit výhody a nevýhody této formy výuky). Mezi další role pak patří:

- volba předmětu podnikání – poradní hlas,
- podnikatelský plán – konzultant,
- činnost firmy – spíše oponent rizikových aktivit v ekonomickém smyslu,
- vedení firemní agendy – revizor,
- ukončení činnosti firmy – poradní hlas.

Protože jeden učitel nemůže odborně zvládnout problematiku odborného garanta za výstup firmy, učitel odborník přenesse část firemní agendy do výuky (dílky, praktická cvičení). Učitel odborník pak využívá firemních aktivit ve vyučování odborného předmětu.

Zahájení studentského podnikání provází též řada problémů, jedním z nich je i vytipování konzultanta (člověk z praxe, zadavatel zakázek). Konzultant pak pomáhá studentům s volbou předmětu podnikání (studentská firma bude pro konzultanta dodavatel, bude realizovat jeho zakázky nebo mu bude zajišťovat propagaci, zprostředkovávat prodej), podnikatelským plánem (formou výměny zkušeností). Stává se také, že konzultant po ukončení projektu některé žáky osloví a nabídne jim spolupráci, v ideálním případě je zaměstná.

Nejdůležitější role samozřejmě patří žákům. Zde je předložen výčet těch nejdůležitějších:

- zahájení studentského podnikání – výhody a nevýhody této formy výuky,
- volba předmětu podnikání – vytipování a obhájení vlastního nápadu,
- podnikatelský plán – příprava v několika variantách,
- činnost studentské firmy – vytvoření firemní struktury, seznámení s činností na jednotlivých pozicích,

- vedení firemní agendy - konzultace s vyučujícím
- ukončení činnosti firmy – prezentace výsledků formou výroční zprávy, zveřejnění výsledků veřejnosti.

K usnadnění realizace těchto projektů dnes vznikají tzv. Centra studentského podnikání. Centrum koordinuje práci firem, poskytuje studentským firmám právní, poradní, účetní a jiný potřebný servis.

4 Modul „Studentská společnost“

Studentskou společnost jako modul přivedla na svět organizace Junior Achievement. Tato společnost byla založena v roce 1919 v USA a poskytuje praktické ekonomické vzdělání studentům všech věkových skupin na celém světě.

Modul studentské společnosti umožňuje studentům i pedagogům se dynamickým a netradičním způsobem seznámit s finančním a ekonomickým řízením firmy. Dále si osobně vyzkoušet v průběhu jednoho školního roku start v podnikání od vlastního založení firmy (studentské společnosti), přes její rozjezd, překonání počátečních obtíží v zahájení podnikání, dosažení rozvoje a aktivity spojení s udržení firmy ve formě inovací až po její likvidaci (ukončení činnosti a napsání výroční zprávy).

Dává účastníkům jedinečnou možnost pochopit principy podnikání a dopady různé úrovně finančního řízení do existence, rozvoje firmy (studentské firmy), případně do jejího zániku. Účastníci mají možnost si vyzkoušet různé firemní pozice, naučit se řídit porady, komunikovat na úrovni managementu firmy, seznámit se zodpovědností pracovníků v rámci organizační struktury firmy. Seznámit se s denním fungováním firmy, důležitostí vývoje nových produktů a služeb, orientace n klienty, řízení marketingové strategie (4).

Vzdělávací cíle studentské společnosti:

- rozvíjet schopnost studentů pracovat v týmu, komunikovat, samostatně organizovat a rozhodovat, nést odpovědnost,
- zprostředkovat studentům kontakt s představiteli obchodního světa.

5 Fiktivní firma jako projektová výuka s regionálním charakterem

V této kapitole je předložena anotace projektu fiktivní firmy na výrobu elektromotorů. Z důvodu konkrétního umístění místa činnosti fiktivní firmy, má projekt charakter regionální. Projekt je koncipován na využití mezipředmětových vztahů jak uvádí autoři v (5).

Projektová výuka: ELEKTROMOTOR

Téma voleno jednak aby žáci pochopili technologickou náročnost výroby a jednak s ohledem k chybějícím profesím na trhu práce v okolí bydliště žáků a vzhledem k výskytu velkého potencionálního zaměstnavatele v tomto okolí (Mohelnicko). Za daných okolností získává projekt regionální charakter.

CÍLE PROJEKTU:

Kognitivní cíle:

- *Popsat elektromotor,*
- *vysvětlit funkci elektromotoru,*
- *uvést příklady použití elektromotorů v praxi,*

- provést rozbor trhu, na jeho základě analyzovat daný výrobek a jeho parametry z hlediska konkurenceschopnosti,
- navrhnout technologický postup výroby elektromotoru,
- odhadnout a poté ověřit používané materiály na výrobu elektromotoru,
- vybrat možného subdodavatele, uvést klady a zápory dané spolupráce,
- charakterizovat profese zapojené při výrobě elektromotoru,
- znát školy v okolí a možnost uplatnění po jejich absolvování v daném podniku,
- zhodnotit vhodnost dané profese pro uplatnění na trhu práce v okolí bydliště,
- navrhnout reklamní slogan a plakát,
- klasifikovat obaly z hlediska recyklovatelnosti,
- provést rozbor elektromotoru na recyklovatelné součásti,
- posoudit vhodnost místa výroby pro samotnou výrobu a prodej,
- popsat základní formy podnikání.

Afektivní cíle:

- Práce ve skupině,
- soutěživost,
- uvědomění si vlivu výroby na životní prostředí a z toho vyplývající nutnost recyklace výrobků,
- uvědomit si důležitost výběru povolání pro budoucí život.

Psychomotorické cíle:

- Vystupování před skupinou,
- práce s PC, internetem,
- práce s mapou,
- umět vyhledávat informace.

Doba trvání projektu: 7-8 hodin (možno však rozšířit až na 12 hodin podle zájmu žáků a míře efektivity výuky v tomto projektu)

Realizace: 9. ročník základní školy, v předmětu *Technické činnosti (Pracovní činnosti, Svět práce)*.

Charakter hodin: V hodinách bude uplatňován konstruktivistický přístup (objevování a konstruování poznatků samotnými žáky na základě jejich dosavadních dovedností a zkušeností) (6). Hodiny budou řešeny kombinací frontální a skupinové výuky, přičemž podíl frontální výuky se bude od první hodiny snižovat. Role učitele však bude v hodinách stále dominantní. Metody výuky budou voleny převážně metoda problémového výkladu a metoda heuristická.

Vstupy:

Učitel:

- Příprava projektu: promyšlení a vytvoření didaktického materiálu na jehož základě bude realizován projekt,
- zajištění technických materiálu potřebného pro výrobek „model elektromotoru“,
- rezervace počítačové učebny, zajištění exkurze na ÚP.

Žák:

Elektromotor jako součást vnitropředmětových vztahů:

- *Technické činnosti:* el. obvody, el. spotřebiče.

Elektromotor jako součást mezipředmětových vztahů (7):

- *Fyzika:* elektromagnetismus,
- *Informatika:* design, konstruování v grafickém prostředí.

Tyto vstupy budou zajištěny a ověřeny vhodnou učební úlohou.

Organizační struktura:

Žáci budou rozděleni do skupin po čtyřech žácích (pokud to dovolí počet žáků, minimum žáků ve skupině je čtyři). Dělení např.: dle abecedy.

Každou hodinu bude jeden žák (pokaždé jiný, tak aby se dostalo na všechny) ze skupiny vedoucím dané skupiny, a následující hodinu bude prezentovat (2-3 min) jejich skupinou zjištěné informace a tudíž stav jejich projektu. Po prezentaci mohou ostatní žáci klást dotazy na řečníka, nebo mohou doplnit jeho prezentaci o své nápady, kterými by danou část projektu vylepšili.

Žáci budou většinu času ve výuce pracovat sami a mezi sebou, učitel bude jen zadávat úkoly které povedou ke splnění výukových cílů

Rozšíření projektu (možné moduly jako nástavba či zaměření projektu):

- Historické aspekty vývoje a použití elektromotoru,
- návštěva Úřadu práce,
- výrobek: model stejnosměrného elektromotoru.

Výstupy:

- Prohloubení a shrnutí poznatků o el. motoru,
- osvojení poznatků o trhu práce, technologických postupech,
- pracovní kompetence,
- výrobek: model stejnosměrného elektromotoru,
- osvojení si technického myšlení, ne pouze myšlení s pozice uživatele,
- Elektromotor jako technický objekt – el. točivý stroj – spotřebič,
- vytvoření posteru.

Vyhodnocení výsledků projektu:

- Učební úlohy,
- testování úrovně získaných dovedností a vědomostí,
- diskuse se žáky co se jim na projektu líbilo a naopak,
- vlastní reflexe projektu učitelem a jeho osobní pocit z realizovaného projektu.

6 Závěrem

Příspěvek se snažil seznámit čtenáře s ne tak tradiční formou projektové výuky jako je reálná a fiktivní firma. Dále upozorňuje na již existující modul studentské společnosti, který si klade za cíl rozvíjet kompetence odborné, komunikativní, personální, sociální a kompetence k pracovnímu uplatnění. Anotace projektu, která je částí páté kapitoly předkládá možné využití projektu fiktivní firma již na základní škole. Žáci si začnou uvědomovat situaci na trhu práce. Tyto zkušenosti pak uplatní při výběru školy, která je připraví na budoucí povolání.

Projektová výuka na bázi fiktivních či reálných firem umožňuje nenásilnou formou orientovat žáky pro studium technicky zaměřených oborů. Žáci pak vcházejí do reálného života s dávkou sebevědomí a konkurenceschopnosti.

7 Literatura

- (1) SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. 2. vyd. Praha : Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.
- (2) SOLFRONK, J. *Organizační formy vyučování*. 1. vyd. Praha : SPN, 1991. ISBN 80-7066-334-0.

- (3) *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. [cit. 2009-04-19]. Dostupné na WWW <<http://www.nuov.cz/centrum-fiktivnich-firem>>.
- (4) *Junior Achievement; studentská společnost* [online]. [cit. 2009-04-22]. Dostupné na WWW <<http://www.jacr.cz/programy/stredni-a-vyssi-odborne-skoly/studentska-spolecnost/>>.
- (5) KROPÁČ, J., KUBÍČEK, Z., CHRÁSKA, M., HAVELKA, M. *Didaktika technických předmětů: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Olomouc : VUP, 2004. ISBN 80-244-0848-1.
- (6) KALHOUS, Z., OBST, O. *Didaktika sekundární školy*. 1. vyd. Olomouc : VUP, 2003. ISBN 80-244-0599-7.
- (7) NEUMANN, K. Uplatnění vertikální a horizontální integrace při přípravě podkladových materiálů pro ŠVP formou „pojmové mapy“ ve zvolené vzdělávací oblasti. In *Trendy ve vzdělávání 2008 : Informační technologie a technické vzdělávání*. 1. vyd. Olomouc : Votobia, 2008. ISBN 978-80-7220-311-6.

Lektoroval: Mgr. Martin Havelka, Ph.D. (Univerzita Palackého v Olomouci)

Kontaktní adresa:

Mgr. Karel Neumann
Univerzita Palackého
Pedagogická fakulta
771 40 Olomouc
Česká republika
E-mail: karel.neumann@post.cz
Tel. +420 602 187 345